

Сідоренко Данило, здобувач вищої освіти факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Телійчук Віталій Григорович, доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Систему протидії злочинності як правову категорію необхідно у співвідношенні з правоохоронною системою, з приводу поняття та внутрішнього змісту якої, утім як і систему правоохоронних органів, у юридичній науці склалися досить неоднозначні теоретико-методологічні підходи. Підкреслюючи, що встановлення сутності правоохоронної системи є необхідним елементом характеристики місця оперативно-розшукової діяльності (далі ОРД) в системі протидії злочинності. Це сприятиме більш точному та узгодженому розумінню місця кожного з елементів цієї системи.

Правоохоронні органи у протидії злочинності відіграють провідну роль порівняно з іншими суб'єктами в реалізації правоохоронної діяльності, що обумовлюється їхньою правоохоронною спеціалізацією, постійністю та професійністю виконання правоохоронних повноважень, можливістю застосування державно-владних засобів впливу. Відповідно до цього, система правоохоронних органів як центральний суб'єкт правоохоронної діяльності, є центральним суб'єктом правоохоронної системи.

Аналогічні висновки наводить і А. М. Куліш [1], зауважуючи на визначальному значенні правоохоронної діяльності правоохоронних органів у реалізації правоохоронної функції держави.

ОРД безсумнівно, має правову природу, тобто це - нормативно-владний вплив держави на суспільні відносини з метою їх упорядкування. Такий вплив відбувається шляхом встановлення та закріплення правових норм щодо відносин, які виникають в межах ОРД.

В умовах швидкої зміни засобів і способів учинення злочинних посягань, пов'язаних із наркотичними засобами, збільшення масштабів контрабандного перевезення наркотиків, активізації злочинної діяльності організованих злочинних груп у різних сферах, та інших злочинів ОРД має домінуюче місце в системі протидії злочинності.

ОРД як наука, відповідно до класифікації юридичних наук, розробленої теорією держави і права, відноситься до спеціальних прикладних юридичних наук [2, с.13]. Відповідно до тлумачного словника, термін «оперативно-розшукова діяльність» означає, що розшук здійснюється практично, швидко, завчасно може змінити хід справи, реалізувати відповідні матеріали [3, с.465].

ОРД як вид діяльності держави регламентується законодавством України, яке також визначає права і обов'язки суб'єктів, які здійснюють ОРД і контролюють цю діяльність. ОРД як специфічний вид державної діяльності спеціальних служб правоохоронних органів, направлено на протидію злочинності, забезпечення національної безпеки і державної таємниці займає важливе місце в організації та функціонуванні системі протидії злочинності.

ОРД, яку здійснюють підрозділи карного розшуку, є важливою формою протидії злочинності. Враховуючи, що вказана діяльність є складовою загальної діяльності правоохоронних органів, можна зробити висновок, що вона носить державно-правовий характер.

Це свідчить про те, що оперативно-розшукова протидія підрозділами карного розшуку злочинам здійснюється в двох площинах: правовій (правове регулювання цієї діяльності та безпосереднє застосування правових норм у процесі її здійснення) і спеціальній (організація й тактика використання гласних і негласних оперативно-розшукових заходів та засобів).

Що стосується системи протидії злочинності, то в цьому випадку, на нашу думку, оперативно-розшукову діяльність слід розглядати в межах кримінологічної характеристики злочинності в єдиній площині. Два антагоністичні питання: злочинність та систему, що має на меті протидіяти їй.

Отже, можна дійти висновку, що ОРД здійснюється відповідними органами винятково з метою боротьби зі злочинністю, розшуку осіб, які ухиляються від слідства та суду за вчинення злочинів, безвісно відсутніх осіб, виконання інших завдань, визначених законодавчими та іншими нормативними актами, які встановлюють порядок здійснення гласними і негласними засобами і методами оперативно-розшукових заходів, та в порівнянні з іншими безсумнівно займає провідне місце в системі протидії злочинності.

1. Куліш А. М. Правоохоронна система України: адміністративно-правові засади організації та функціонування : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2009. 31 с.

2. Теорія держави і права / За заг. Ред. В.В. Копейчикова. К.: Юрінком, 1997. 320 с.

3. Новий тлумачний словник української мови у трьох томах. Т. 2. К.: "Аконіт", 2003. 928 с.